

Heel gewoon topmuzikant
Hoe is het leven voor jonge
genieën in de Muziekkapel
Koningin Elisabeth?
>> 6-7

Genieën zonder noten op hun zang

Wanneer de nieuwelingen zo getalenteerd zijn dat ze een ouderejaars overtreffen, dan moet die ouderejaars zijn plaats aan de Muziekkapel opgeven. "Dat klinkt misschien hard, maar het is onvermijdelijk", zegt artistiek directeur Arie Van Lysebeth. "Op het wereldtoneel gaat het er ook hard aan toe. Als je daar niet de beste bent, is het ook met je gedaan."

De Muziekkapel Koningin Elisabeth is het walhalla voor muzikale toptalenten. Ze knokken er keihard voor een plekje op de wereldpodia, maar bewaren er tegelijk hun pure liefde voor de muziek. **Leen Vervaeke**

Elina en Pavel amuseren zich zichtbaar. Ze spelen een sonate van Brahms, de blonde Elina op viool, de frêle Pavel achter de piano. De setting: Elina's kamer. Een beetje rommelig, met een iPad en wat theemokken op de piano, een flesje parfum op een partituur. Voor wie niet beter weet, zijn dit twee gewone jongeren, van 22 en 23, die volop genieën van het samen musiceren.

Maar zo gewoon zijn deze jongeren niet. Elina is Elina Buksha, die op haar twaalfde haar eerste concert gaf en op haar achttiende haar eerste cd uitbracht. En Pavel is Pavel Kolesnikov, die wereldwijd concerten geeft en de ene na de andere pianowedstrijd wint. Beiden worden gezien als twee van de beste musici van hun generatie. Potentiële wereldster-

ren in de dop.

Elina komt uit Letland, Pavel uit Rusland, maar allebei volgen ze muziekles in België. Ze studeren aan de Muziekkapel Koningin Elisabeth in Waterloo, een opleidingscentrum voor hoogbegaafde musici. Jonge toptalenten – vanaf 8 jaar – komen vanuit de hele wereld naar hier om les te krijgen van wereldberoemde muzikanten.

Voor het grote publiek mag de Muziekkapel Koningin Elisabeth weinig bekend zijn, voor jonge musici is dit niets minder dan het aards paradijs. "Ik droomde ervan om les te krijgen van Maria João Pires", zegt Pavel over zijn pianolerares aan de Muziekkapel, een wereldbegaafd concertpianiste. "Musici van haar niveau delen zelden hun kennis. De Muziekkapel is voor mij een unieke kans."

Biologisch eten

Elina werd aangetrokken door de Franse sterviolist Augustin Dumay. "Ik kende al zijn opnames, en vond hem zo inspirerend", zegt ze. "Nu ik les van hem krijg, vind ik hem nog beter. Hij is heel gevoelig, en hij begrijpt als geen ander de psychologische kant van concerten geven."

De Muziekkapel bestaat al sinds 1939. Koningin Elisabeth wou dat meer Belgen de naar haar genoemde muzikwedstrijd wonnen, en begon een eliteschool voor twaalf Belgische toptalenten. Ze werden getraind om te winnen, het ging er hard aan toe. De Muziekkapel had de reputatie van een legerdril.

In 2004 werd de aanpak helemaal omgegooid. Er kwamen zes internationale masters in residence, onder wie operazanger José van Dam en Maria João Pires, en een twintigtal assistent-professoren van al even hoog niveau. Zangcoach Jocelyne Dienst is bijvoorbeeld persoonlijk assistent van Plácido Domingo.

Sindsdien is de Muziekkapel het walhalla voor muzikaal toptalent uit de hele wereld. Elk jaar komen twee of drie plaatsen vrij per discipline – viool, piano, cello, zang en kamermuziek. Maar voor elke plaats doen meer dan dertig kandidaten auditie. Op dit moment telt de Muziekkapel 58 studenten van 23 verschillende nationaliteiten.

Het paradijs der jonge musici ligt wat verborgen, aan de rand van het Domein van Argenteuil in Waterloo. Een sober wit gebouw in art-decostijl, idyllisch tussen de bomen. Aan de voorkant waaien flarden piano- en cellomuziek naar buiten. Verder is hier niets te horen dan fluitende vogeltjes.

Maar binnen gebeurt er vanalles. In de eetzaal krijgt een tiental muzikanten hun lunch voorgeschoteld. Iedere dag krijgen ze biologisch eten, om in goede

conditie te blijven voor hun concerten. Om diezelfde reden krijgen ze ook sporttrainingen, yoga en mentale begeleiding.

In de concertzaal doceert Gary Hoffman, een van beste cellisten ter wereld en sinds twee jaar master in residence. In een kleinere studio gaan de studenten verder bij Jeroen Reuling, cello-professor aan het Conservatorium van Brussel. En een gebouw verderop doceert Abdel Rahman el Bacha, pianist met duizenden concerten op zijn naam. In de gang hangt een uurrooster om het allemaal bij te houden.

Zeven uur per dag

De opleiding in de Muziekkapel wordt volledig op maat van de studenten gegeven. Een keer per week krijgen ze les van een assistent-professor, en een keer per

maand van een master in residence. Maar tussendoor is het de bedoeling dat ze zo veel mogelijk wedstrijden en concerten spelen.

“De Muziekkapel organiseert zelf tweehonderd concerten per jaar, samen met heel gerenommeerde orkesten en ensembles”, zegt Arie Van Lysebeth, artistiek directeur van de Muziekkapel, en ook bekend als juryvoorzitter van de Koningin Elisabethwedstrijd. “Om te kunnen slagen, moeten ze minstens tien concerten per jaar spelen.”

Geen twijfel mogelijk: studeren aan de Muziekkapel is keihard. Minstens zeven uur per dag repeteren, deelnemen aan wedstrijden, tijdens concerten afgerekend worden op het kleinste foutje. En alsof dat nog niet genoeg is, eindigt elk jaar van de drie jaar durende opleiding

● Jeroen Reuling adviseert de Amerikaanse studente Deborah Pae.

● Cellist Gary Hoffman geeft les aan de Poolse Agnieszka Kolodziej.

met een zwaar examen, dat op dezelfde dag wordt gehouden als de audities voor de nieuwelingen.

Pijnlijk detail: als die nieuwelingen zo getalenteerd zijn dat ze een ouderejaars overtreffen, dan moet die ouderejaars zijn plaats aan de Muziekkapel opgeven. "Dat klinkt misschien hard, maar het is onvermijdelijk", zegt Van Lysebeth. "Op het wereldtoneel gaat het er ook hard aan toe. Als je daar niet de beste bent, is het ook met je gedaan."

Toch hangt er in de Muziekkapel geen competitieve sfeer. Geen legerdril hier, geen gestreste muzikanten. De sfeer is eerder blijmoedig, gezellig, zelfs familiaal. De studenten musiceren samen, overleggen over technische details, en de begeleiders – van de master in residence tot de fysiotherapeute – houden voortdurend hun welzijn in de gaten.

"We krijgen niet echt les, het zijn meer adviezen", zegt Polina Bogdanova (26). De Russische pianiste, die op haar zesde begon te spelen en op haar twaalfde een cd uitbracht, is zich aan het voorbereiden op de Koningin Elisabethwedstrijd, onder begeleiding van master in residence Abdel Rahman el Bacha.

Met zijn tweeën zitten ze in een klein zaaltje, met twee vleugelpiano's naast elkaar. Polina speelt voor uit de *Phantasiestücke* van Robert Schumann, en Rahman el Bacha geeft met zachte stem kleine aanwijzingen. "Ik zou persoonlijk het einde wat trager spelen", zegt hij bijvoorbeeld. "Meer een gevoel van meditatie." Polina spultert eerst tegen, probeert het dan toch, en gaat overstag. "Je hebt gelijk, zo is het beter."

"Rahman el Bacha luistert met een fris oor naar wat ik speel", zegt ze na de les. "Hij heeft soms ideeën waar ik nog nooit aan heb gedacht, ideeën van iemand die veel op het podium staat. Ik breng hem een schilderij dat in mijn ogen afgewerkt is, maar waar hij, als meesterschilder, nog enkele toetsen op aanbrengt om het perfect te maken."

'Perfectie is de weg'

De rust en de afwezigheid van stress in de Muziekkapel zijn voor een buitenstaander moeilijk te vatten. Hier krijgen prille talenten toch les van hun absolute goden? Hier studeren ze toch iedere dag urenlang om de wereldtop te bereiken? Dat moet toch een enorme druk op de schouders zijn?

Maar in het hectische leven van deze jonge muzikanten blijkt de Muziekkapel net een toevluchtsoord, een moole en kunstzinnige plaats afgeschermd van alle stress. "Ik voel hier geen druk, maar steun", zegt de jonge Pavel. "Het is hier zo mooi en vredig, ik kan me hier helemaal

concentreren op de muziek", zegt Elina. En Polina, die gaat deelnemen aan de Koningin Elisabethwedstrijd: "Het gaat niet zozeer om winnen, het gaat om de muziek."

"Het zijn hier allemaal al fantastische musici als ze binnenkomen", verklaart Van Lysebeth in zijn bureau. Vanuit de naburige kamer klinkt het eerste pianoconcerto van Liszt. De 23-jarige Pavel Kolesnikov repeteert voor een concert met het Nationaal Orkest van België, vanavond in het Paleis voor Schone Kunsten.

"Op technisch niveau hebben zij niet veel meer te leren. Ze kunnen hier maturiteit opdoen, veelzijdigheid, ze leren hoe iets zal klinken in een grote zaal. Maar ze ontwikkelen hier ook hun persoonlijkheid als muzikant. We willen geen mensen die naast hun schoenen lopen, maar mensen die echt iets willen overbrengen. Daar selecteren we hen ook op."

Ook de masters in residence zijn door-drongen van dat ideaal. "Ik kan niets met een student die denkt dat zijn leven mislukt is als hij niet elke avond voor een

orkest op een podium staat", zegt cellist Gary Hoffman. "Je moet niet alleen zeven uur per dag repeteren, maar je moet ook mens zijn en leven. Hoe kun je voelen dat een componist zijn muziek heeft willen laten klinken als de wind en de zee als je nog nooit een dag aan zee gewandeld hebt?"

Het is wat tegenstrijdig, geven ze toe. Enerzijds de wedstrijden, de strenge eisen, anderzijds de afkeer van competitie en haantjesgedrag. Maar pianodocent Rahman el Bacha, zelf op jonge leeftijd winnaar van de Koningin Elisabethwedstrijd, legt het uit met zijn favoriete zin: "Perfectie is niet het doel, perfectie is de weg."

"Een geslaagd concours is niet een gewonnen concours, maar een wedstrijd waarin je het maximum uit jezelf hebt gehaald", legt hij uit. "Bij de Muziekkapel studeren de meest getalenteerde muzikanten van een generatie. Wij helpen hen niet om de beste te worden, maar om het beste uit zichzelf te halen."

'Het zijn hier allemaal al fantastische musici als ze binnenkomen, maar we willen geen mensen die naast hun schoenen lopen. Ze moeten iets kunnen overbrengen'

ARIE VAN LYSEBETH
ARTISTIEK DIRECTEUR MUZIEKKAPEL

Vanavond om 20u: galaconcert in Bozar, het Nationaal Orkest van België met solisten van de Muziekkapel Koningin Elisabeth. Op het programma: 'Schelomo' van Ernest Bloch (solist Gary Hofmann), 'Concerto voor piano en orkest nr. 1' van Franz Liszt (solist Pavel Kolesnikov), 'Mis nr. 1' van Franz Schubert (solisten Diana Gougline, Kinga Borowska, Giovanni Tristacci, Yu Shao en Charles Dekeyser).

De Letse Elina Buksha en de Russische Pavel Kolesnikov, in haar kamer: 'Het is hier zo vredig en mooi, ik kan me helemaal concentreren op de muziek.' © YANN BERTRAND

Piepjonge talenten

De Muziekkapel laat musici toe vanaf 8 jaar, maar de jongsten (tot 16 jaar) krijgen een aangepast programma, dat combineerbaar is met gewoon dagonderwijs. Niettemin is de opleiding ook voor hen erg zwaar, en moeten ze dagelijks urenlang repeteren. Op dit moment studeren er drie 10-jarigen piano. De Muziekkapel ontving al een aantal keer een piepjong talentje uit het buitenland, onder meer uit Japan en Zuid-Korea. Studenten jonger dan 16 jaar moeten door minstens één ouder begeleid worden, of opgevangen worden door een gastgezin. Dat jonge kinderen

zo veel offers moeten brengen, ligt gevoelig, maar artistiek directeur Arie Van Lysebeth ziet geen problemen. "Soms leggen ouders hun kind hoge eisen op, maar wij gaan heel ontspannen om met jonge kinderen. Wij proberen hen zo veel mogelijk kind te laten zijn." Volgens Van Lysebeth, die zelf op zijn vierde viool leerde spelen, is een jonge startleeftijd (3 tot 5 jaar) voor piano en viool cruciaal. "Van 5 tot 7 jaar beseffen kinderen nog niet goed wat ze doen, maar rond hun tiende, als dat besef komt, krijgen ze vaak een dipje. Dan zijn ze niet echt voor het leven als muzikant gemaakt. De echt goede types zijn degene die ongelukkig worden als je hun viool afneemt."